

No s'ha parlat prou de les cançons masclistes que tots hem cantat i ballat alguna vegada

Sergi Picazo

Aquest text forma part de la secció “No s'ha parlat prou”, del programa de ràdio ‘No ho sé’, de Rac-1, dirigit per Agnès Marquès.

[Aquí podeu escoltar la versió radiofònica d'aquest text](#)

Hi ha molta crítica, en general, al ‘reggaeton’ i les cançons de pop-rock llatines perquè, segons diu molta gent, i en part, és cert... tenen cançons masclistes, que degraden a la dona a un simple objecte o fins i tot que... expressen una violència intolerable contra les dones.

Però a vegades ens oblidem que aquí, i al món del pop i del rock català, espanyol o anglosaxó, també tenim moltes cançons que són masclistes o que degraden la imatge de les dones en els videoclips. “El ‘reggaeton’ té el mateix nivell de misogínia que altres gèneres musicals. Això mai no ha generat un debat aquí, però ara sí que es produeix perquè qui ho diu és un llatí”, opinava contundentment l'agitador cultural Victor Lenore en un reportatge de CRÍTIC sobre els [“tòpics del reggaeton”](#).

El pitjor del cas, ho reconec, és que algunes d'aquestes cançons no són cançons marginals i menystingudes sinó que ens agraden, les hem cantat a crits en concerts, les hem ballat a les discoteques... Segurament perquè mai hem volgut escoltar les seves lletrats amb un filtre antimasclista.

S'entén més fàcil tot aquesta crítica amb exemples.

Comencem per la nostra infància... Escolteu això que us sona segur...

‘Los días de la semana’, de Gaby, Fofó y Miliki

Com?”Así planchaba, así barría, así cocinaba, así lavaba, así-así”... A veure, a veure, primera pregunta: per què una nena i no un nen és el que planxa, escombra, renta? Lamentable. Però qui no l'ha cantat algun cop?

Algú em podrà dir: bé, això és una cançó dels anys 70 o 80... però la meua filla segueix havent de sentir algunes cançons similars en vídeos o jocs infantils. Potser no arribem al nivell de Miliki i companyia... però tampoc és que ja haguem superat tot plegat.

Ah, i no em digueu que en català això no existeix. Escolteu aquesta cançó mítica sobre ‘El senyor Ramon’.

Recordeu: “El senyor Ramon empaita les criades, el senyor Ramon empaita tot el món”. Però primer va a per les criades, i “quan se'n van al llit, tururú, qui gemega ja ha rebut”. Una il·lustrativa i bonica cançó infantil...

Seguim amb cançons ja de la nostra joventut. Cançons pop i rock super conegudes:

‘La mataré’, de Loquillo

És una de les cançons més conegudes i més bones de Loquillo. Però, clar, la lletra és lamentable: no és una lletra que sigui crítica amb la violència masculista. De fet, contra aquesta cançó hi ha va haver durant anys una campanya de rebuig de col·lectius feministes. I s’ha de dir que, com a mínim, Loquillo la va deixar de cantar en concerts durant un temps.

Evidentment, és només una cançó, no demana matar ningú, però bé, va quallant als anys 80 i 90 una idea de fons: “La vaig matar perquè era meva”. Fixeu-vos que no hi ha cançons de “lo maté a él porque era mío”. A les cançons -i a la vida- sempre les maten a elles.

A més, si hi penses, la lletra de ‘La mataré’ incorpora tots els clàssics dels comportaments violents relacionats amb l’amor romàntic. L’home es veu a si mateix en una situació de vulnerabilitat (‘m’emborraxejava entre els seus braços’, ‘hagués sigut el seu feliç esclau’) i, en canvi, ella és freda, calculadora i no l’estima tant: ah, i per això mereix morir.

Hi ha cançons similars d’homes que maten a nòvies des de **‘Bailaré sobre tu tumba’ de Sinistro Total**, **‘Corazón de tiza’ de Radio Futura** o **‘Sí, sí’ de Los Rondaldos** en la que Coque Malla canta allò de “Tendría que besarte, desnudarte, pegarte y luego violarte hasta que digas sí, hasta que digas sí”.

Aquest llenguatge violent va arribar fins i tot a una de les cançons més populars del rock català...

‘Tinc fam de tu’ de Lax’n’Busto

Passem del tema més violent... i anem a fixar-nos en quins valors amagats sobre el fals mite romàntic, l’abús sexual, l’engany o l’obsessió per controlar la parella ens transmeten algunes d’aquestes cançons.

‘Y sin embargo, te quiero’, de Joaquín Sabina

Ja sé que heu escoltat molts cops aquesta meravella de cançó del Sabina i que us sembla una cançó d’amor... però, si us plau, escolteu novament l’inici pensant en què diu: des de “de sobras sabes que eres la primera” fins a “te cambiaría por cualquiera”. O sigui, un paio que et diu que està enamorat de tu i que t’estima molt... també et diu que t’enganyaria i et canviaria per qualsevol que li passi per davant, doncs, escolta, aquest paio, si t’enganya, no t’estima.

(una altra cosa seria el poliamor, però el poliamor no es basa en l’engany: això és simplement que t’enganya, no t’estima)

‘Carolina’, de M-Clan

Ah, com? Com? Tornem a sentir-la per entendre què diu realment:

Un paio està mantenint sexe amb una MENOR D’EDAT -“no tiene edad para hacer el amor”, vaja- i, a més, a la “dulce niña Carolina” l’estan buscant desesperats els seus pares -“su madre la estará buscando”, vaja-. I, per descarregar-se de culpes, el tio diu que és ella la que s’acaba ficant sempre al seu llit, i ell no té més remei que estar amb ella.

Si deconstruïm el discurs d’algunes d’aquestes cançons... quina imatge estan donant algunes cançons pop i rock sobre la dona? Hi ha un tòpic habitual: dones desesperades i salvatges

que persegueixen homes bons i amb diners. Aquí teniu un clàssic...

‘Soldadito marinero’, de Fito i Fitipaldis

Ah, les dones són una mena de meuques que sempre s'emporten homes bons i que només pensen en la pasta, “un soldadito más bueno que el pan” al que sempre l'enreden i l'enganyen, vaja, pobre...

I a més, la cançó és sobre un soldat, és a dir, un membre de les forces armades, un militar. Vaja, espera, recordeu en la realitat més casos com el de la cançó de Fito i Fitipaldis, o més casos en què [grups de soldats han violat a dones aprofitant-se de la seva força bruta?](#)

Algú dirà això és una cosa d'aquí, dels llatins, dels espanyols, dels mediterranis que som més masclistes, doncs no, escolteu aquesta cançó super mítica de Police i l'icona pop Sting.

‘Every breath you take’, de Police

Jo sempre la cantava, i m'encantava, però mai m'havia fixat realment en què deia la lletra. Fixeu-vos en la lletra i pensen:

Traduim la cançó:

“Cada alè que prenguis, cada moviment que facis, cada pas que donis, t'estaré vigilant.

Tots i cada un dels dies, i cada paraula que diguis, cada joc que juguis, cada nit que et quedis, t'estaré vigilant.

Oh, no pots veure que tu em pertanys? com fa mal el meu pobre cor amb cada pas que dones”.

Què me'n dieu? Jo diria: aquest paio de la cançó no t'estima, és un assetjador. Deixa la noia en pau... si us plau!

El problema en aquest cas no és la cançó sinó que la gent, fins i tot al món anglosaxó, l'ha considerat i la canta com si fos una cançó d'amor quan en realitat Sting assegura que volia denunciar un tipus d'assetjament dels homes cap a les dones. “Crec que la cançó és molt sinistra i lletja, i la gent l'ha interpretat malament, com una cançó d'amor, quan és tot el contrari”, va dir en una entrevista a la BBC.

‘Moraleja’ antimasclista

Això no és un alegat a favor de la censura. Ni va en contra de l'art i de la música. Entenc que les cançons són art, són cultura, són expressions de sentiments de l'artista, sí. Però, simplement, crec que hem de ser conscients que les cançons pop i rock també poden ser masclistes com ho són les de ‘reggaeton’ i que, a més, tota cançó porta en el fons tot un seguit de valors i d'idees a qui l'escolta, sobretot quan parlem del mite de l'amor romàntic i de la gent jove.

Per acabar us recomano veure i sentir aquesta poesia feminista d'**Alejandra Martínez** elaborada, com explica en aquest article d'[El Salto](#), a partir de lletres masclistes de cançons molt conegudes que tots hem cantat i ballat algun cop. Amb només 23 anys aquesta poetessa, actriu i estudiant de Psicologia ha aconseguit que el seu ‘**Cállate y déjanos bailar**’ sumi milions de visites a Facebook i Youtube.